

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

O XXIII-TO KIDIPEN LE RROMNĂNQO STUDENTURĂ ANDAR E KATALONIA

E organizacia tradinitorka le kerimasqi khethanes le aktivitetaqi:

E Asoċiacia le Rromnānqi Drom Kotar Mestipen -DKM

O ges le kidimasqo:

10 Junio 2023

16:00 ȝi k-o 20:00 CET

Than: Barcelona, Katalonia. Spania

E institucia kaj inkerdăs pes:

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

E Fakulteta le Filosofiaqi haj le Artenqi

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

O XXIII-to Kidipen le Rromenqo Studentură and-e Katalonia inkerdās pes k-e Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) k-e Fakulteta le Filosofiaqi haj le Artenqi, andar e Bellaterra, Cerdanyola del Vallés, 21km kaθar o foro Barcelona. O kidipen sas inkerdo kaθar o 16:00 k-o 20:00 čásură. Kothe sas (**eftavardeś haj efta**) 77 rromnă andar ol municipalitetură andar e Amposta haj Tortosa (Tarragona), Salt, Font de la Pólvora, Figueres, (Girona), Gavá, Badalona (Barcelona), haj verver kartieră le Barcelonae, sar si e La Mina, Bon Pastor haj San Cosme.

And-ol anglutne kidimata, ol ȝuvlă vakerde pa jekh ćentralo than maškar e Barcelona, Tarragona haj e ȝirona, kaj daštın te aven ol maj laćhe vaś o avutno Kidipen. Anda kadoja o akademiko than le kidimasqo, and-ol agorutne thana andar e Barcelona sas alosarde. Si te phenas vi ke, sar savaxt e prioritată si dini jekhe thanes savo si simboliko prinȝardo sar jekh than savo vazdel e edukacia. Ol bukă kerde le universitetaça sas kerde maj anglal maškar ol siklärne kaθar e universiteta save si voluntară le Drom Kotar Mestipen, haj pala kadaja, vorta le akademiko viće-rektoratoça.

1- E FAZA LE ANGLALKERIMASQI ANGLAL E “TROBADA”

Te daštis te keres jekh plano vaś o 23-to Kidipen, o Themutno Komiteto le Koordonarăqo (TKK) akhardās manušen te len rig te aven rig andar o proċeso le anglalkerimasqo. Kodola kaj line rig sas ol tradinitoră le aktiviteturenqe anglal o Kidipen, kaj o koncinuto, ložistika, haj aver strukture vaś e organizară sas vakerde. Ol nevoje haj so si importanto vaś ol rromnă haj ćhaja sas savaxt thode o jekhto.

Erasmus+
RTransform

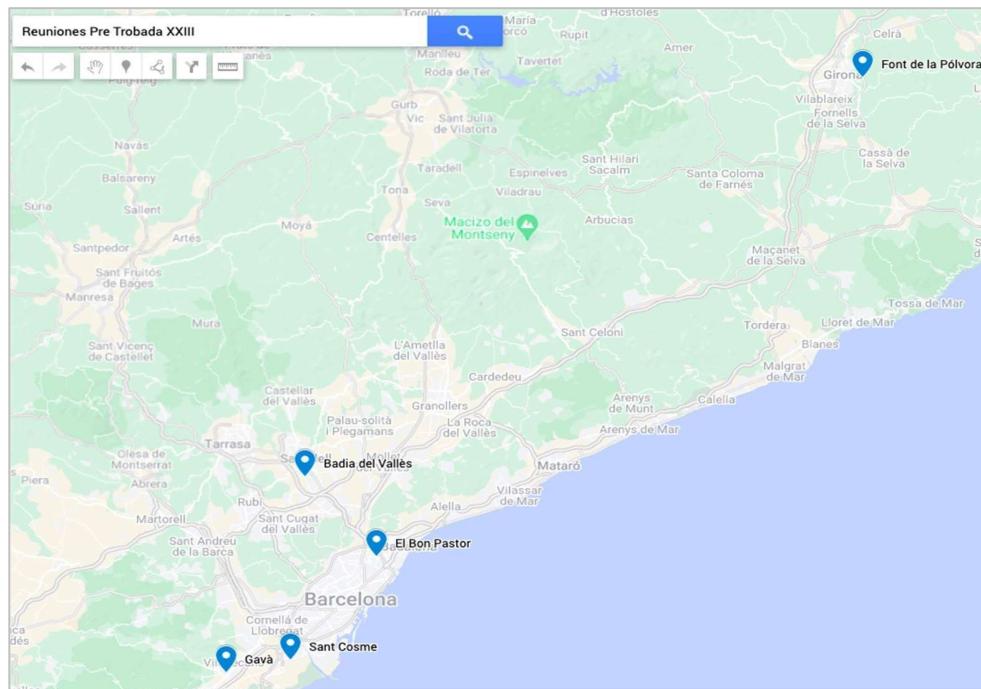

Šov (6) muj-mujesθe arakhimata sas inkerde and-o:

Foro haj Režiună

- Font de la Pólvora and Salt (Girona). 25/04/2023
- Badia (Sabadell) 03/05/2023
- La Mina (Barcelona) 05/05/2023
- San Cosme (Barcelona) 16/05/2023
- Bon Pastor (Barcelona) 19/05/2023
- Gavá (Barcelona) 23/05/2023

Ges

Vizite and-e Katalonia, Aprilo - May 2023

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

Salt, Girona 25/04/23

Gavà, Barcelona 23/05/23

Badia del Valles, Barcelona 03/05/23

Barcelona, Barcelona 19/05/23

Andar kasθe si kerdo o TKK

- E María Cortés Gómez
- E Alegría Gabarri Moreno
- E Eli Lucena Cortés
- E Verónica Santiago Santiago

Te keren o plano le Kidimasqo, duj grupură sas kerde sar “Motorosqe grupură” vaj “tradinimasqe grupură le organizarāqe”. Jekh andar ol grupură sas kerdo maj but andar terne ȝuvlānθe haj ȝhajanθe haj okoaver grupo sas kerdo andar varesode andar ol jekhto manuśa kaj len rig, andar verver riga le Kataloniaqe.

Erasmus+

RTransform

Kadala grupură tradenas e mobilizară le ložistikaqi le ȝuvlānqi kothar, haj vi denas neve gogārimata vaš ol bukă grafiko haj le dinimasqe duma.

O maj tikno grupo, kerdo maj but andar ćhaja haj terne ȝuvlă save line rig dindoj gogārimata and-o keripen le ingerimasqo maj dur le materialurenqo haj aver kotora vakerimasqe.

Kodola kaj line rig and-o Tikno Grupo:

- E Litani Gómez Cortes. Barcelona.
- E Ana Fernández Contreras. Barcelona.
- E Elizabeth Pubil Muñoz. Barcelona.
- E Sulamita Fernández. Barcelona

Haj o grupo le ȝuvlānqo ande fiesavi rig le Kataloniaqi savo vazdinäs o rig liipen le Kidimasqo, dindoj vast te organizien ȝuvlān save na maj line rig ȝi akana, phenindoj maj dur ol glasură le kidimasqe maškar aver akciune.

Kodola save line rig andar o Grupo le tradimasqo (p-ol thana):

- Mercedes Cortés y Mari Carmen Cortés, Barcelona.
- Pepi Baptista de Figueres y Salud Muñoz, Girona.
- Maria Alegria Gabarri, Amposta
- Sacri Fernandez, Gavà, Barcelona.

Maj but k-ol kidimata muj-mujesθe, virtualo kidimata sas programime andar o sočialo recele haj akharimata p-o telefono maj bute ȝuvlānça andar e Katalonia save kamle te len rig penqe pakāimatença haj gogārimatença and-o anglalkeripen le Kidimasqo. **Šovardeś haj enă (69) ȝuvlă** sas rodine p-o telefono. Haj von dine maj dur e informacia lenqe familienθe haj komuniteturenqe.

Pa o dinipen maj dur le informacienqo, duj platforme le sočialo receauaqaqo sas labärde: Instagram haj Facebook.

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

O Komiteto le organizarăqo kerdăs maj but de 30 publikacie, akarindoj maj bute ȝuvlän te len rig ande kadava grupo. E eksperiencia andar ol berśa kaj nakhle, sikavdăs ke te aves rig andar kadava grupo kerdöl jekh korkorro ȝajutnipen te paruves ȝanglimata haj pakäimata maškar ol ȝuvlă. Maj dur, o TKK rodinäs vi 122 ȝentroja edukacionalo haj 63 asoćiac

And-ol kidimata TKK, maj anglal o Kidipen, ol ȝuvlă save line rig and-o anglalkeripen le kidimasqo, dine varesave subiekturnă save trebul te oven vakerde kana ȝan and-ol verver forură haj thana. Kadala sas ol subiekturnă:

- Vakeripen vaś o ȝuvlipen (feminismo).
- Sastipen haj obićejură xamasqe.
- E rromani ȝib.
- ȝaben seksualo haj transseksualiteta.
- E identiteta le rromenqi haj o vveriperen.
- E atencia k-ol nevoje edukacionalo specialo, xakaja, pră but-diagnostiko vaj pră cira.

Oj subiekturnă de maj opral inkliste andar jekh than le rig liimasqo, kaj ol ȝuvlă pele and-jekh atmosfera pakäimasqi savi mukhläs len te den duma pa penqe interesură.

O maj importanto fokuso ande lenqe partikularo haj ȝeneralo pharimata pa lenqe ȝivimasqo than haj lenqe aȝukerimata pa penθe haj penqe famili

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

I. E KONFERINCA LE ASTARIMASQI

Le astarimasqi XXIII-to konferinca le Kidimasqi le Rromnenqe Studentură and-e Katalonia, Spania

Te phenen pa e tema alosardi, kodola kaj line rig sas le o šajutnipes te ašunen e koferinca dini kaθar o Prof. Dr. Silvia Molina (Profesori le Departamentosqo le Pedagožiaqo k-e Universiteta Rovira i Virgili), le tituloça "Nevoje Edukacionalo Spečialo ande Komuniteta le Rromenqi: Bariere k-o Čhudipen Andre haj o Žanglipen le Akciunenqo te Nakhes opral lenθe".

Maškar ol but pharimata save sas but mišto rodine, jekh andar lenθe sas e dinamika le bukānqi save na-i egalo haj e diskriminară savi dukhavel le siklōvnen andar ol kulturalo minoritetură. Sas eksplikime ke e maškarthemutni atencia sas cīrdini k-e buki ke ol siklōvne andar ol kulturalo minoritetură, haj maj but, ol rroma siklōvne, sas tradine k-ol čentruvá vaš e spečialo edukacia ande maj but thema, maj but, ol thema andar o esto le

Erasmus+

RTransform

Europaqo.

And-o berś 2007, e Europāno Bar vaś ol Xakaja le Manušenqe phendăs vaś ol rroma studentură and-e Republika Čeho. Ol studentură sas tradine k-ol speċialo škole vaś ol čavorre saven si len pharimata te siklōn, bazime p-e lenqi etnia. Pa kadaja, e Komisia Europāno phendăs maj but pa e nevoja te peravel pes o xulavipen andar ol škole haj o labăripen bango haj o keripen bango le edukaciaqo speċialo vaś ol siklōvne rroma.

So sas ande konferinca sas kidino informacienθar lačhe, bazime p-ol artikolură ȝanglimasqe haj eksemplură praktiko le akciunenqo edukacionalo sukċesosqe, save sas phende te azban o čhudipen avri ande edukacia.

Ande agorutni rig le konferencaq, o gido kerdo and-o kadro le projektosqo INTER- ACT sas phendo pa lesθe. O gido del bukă pa sar te keren pen mediură interaktivo and-ol kontekstură le ververimasqe funkcionalo, haj si lačhe vaś ol škole haj vi ol familie.

[Link INTER-ACT Guide.](#)

I. E SINIA LE MODELURENQI

E Sinia le Modelurenqi le XXIII-to Kidimaqo le Rromenqe Studentură andar e Katalonia, Spania

E sinia le referincaqi si jekh but importanto aspekto le Kidimasqo. Kadaja sinia sas tradini kaθar e Raquel Heredia Gil, jekh rromni savi si ages jekh manuś referincaqo ande edukacia. Voj sas avre štare rromnǎnča, save si savorre modelură vaš aver but rromnǎ haj čhaja.

Membră le Birovosqe

Raquel Heredia Gil - 25 berša. Campclar (Tarragona). Kerdăs Soċialo Edukacia k-e Universiteta Rovira i Virgili.

Alba Gómez Heredia- 21 berša. Castelldefels (Barcelona). And-o trinto berš le Universitetaqo k-o Audiovizualo Vakeripen, k-e Universiteta Pompeu Fabra.

Maria Alegría Gabarri Moreno - 48 berša. Amposta (Tarragona). Mut mišto nakhläs o eksameno le nakhimasqo k-e universiteta vaš ol manuša kaj si len maj but desar 45 berša.

Elisabeth Pubill Muñoz. 14 berša, Salt (Girona) Siklōvni ličeosqi, k-o Instituto Vallvera.

Lítani Gómez Cortéz. 17 berša (Barcelona). Siklōvni ličeosqi k-o Instituto Joan d'Austria. Sant Adrià. Barcelona.

Erasmus+

RTransform

**DROM
KOTAR
MESTIPEN**
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

Kana sas kerdi e sinia le Modelurenqi, ame samas siguro te thas andre savorre profilură andar ol grupură savorre beršenqe. O maj importanto motivo sas kodova ke, te sikavas ke fiesavi etapa and-o ȝivipen anel pesqe eksperience haj bukă, haj paruvimasθe, daštيل te del gogăqe phurdipen le ȝchajenqe haj le ȝuviñqenqande savorre berša. Ame kamas te sikavas maj but e buki ke e edukacia si vaś savorre manuša.

Ćacimasθe, e Salud Hernández, jekh rromni kaj liliás rig, phendăs so importanto si te dikhes maj phure ȝuviñlān save agordisarde penqe studie sar referenća. Voj kamel te phenel ke kadaja buki zorärel orkas te thol pesqe mangimata vaś lenqo avutnipen, haj dikhen o ȝajutnipen te astaren vaj te ȝan angle ande penqo edukacionalo drom orkana ande kadava ȝivipen.

E prezenca kathe jekhe bare rigaquo ternenqo sas thodi vi voj. Von arakhle kadaja buki sar jekh gogăquo phurdipen te ašunen pa ol eksperience avrenqe andar o grupo lenqe beršenqo, haj ašunde pa lenqe uće edukacionalo ažukerimata.

Kothe sas varesode fraze phende le ȝuviñlānθar k-e sinia le referencaq:

**"Kidinem date pa ol rromnă save sas manuša ȝanglimasqe siklärne, sastärne,
akana but berša! Numaj te oven kana varekon kamel kaj ame te pakăs ke
kadava(siklōvipen) na-i rromano, ke von kana kamen te ačharen tut, tu ȝa maj
dur.**

Vaś ke te na keras kadaja, kon kerela la?"

**"And-o avutnipen kamav te avav jekh manuš istoriko, vaś ke kamav te daštiv te
siklärav amari istoria sa kadă sar e istoria le romanenqi vaj aver istoria si siklardi
and-ol škole".**

E Elizabeth Pubill Muñoz

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

"Mirro korkorro vazdipen and-o ȝivipen haj ande mirre studie sas mirri daj haj mirro dad, so phendem manqe savaxt ke kana kamav te avel man vareso and-o ȝivipen... trebul te siklăv haj te kerav but buki te pherav mirro suno. Kadă ke kamav te dav zor savorre ȝchajen rromnă haj ȝuvlăń te pheren penqe sune... bute kamimaça haj mangimaça ame daštis te keras kadaja buki, vi kodola save na khinõn nićijekhvar".

Lítani Gómez Cortés

"Kadava berś nakhlōm o eksameno te dinimasqo andre k-e universiteta vaś kodola save si len maj but desar 45 berśa. Kadava berś daštiv te kerav jekh maj ućo grado and-o soċialo ȝhudipen andre, kamav te siklărav pa e mamuj-diskriminară haj egalo taktike haj soċialo edukacia. Man si man 48 berśa, si man 5 xurdorre haj 2 nepotură. Tume, manušalen terne, na mukhen o vaxt te nakhel pašal tumenθe. Siklōn. Oi piaće de pe o drom trebul te aven jekh šajutnipen, na vareso kaj trebul te keres".

E Maria Alegria
Garbarri

Erasmus+

RTransform

**DROM
KOTAR
MESTIPEN**
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

II. LE BUKĀQE GRUPURĀ

Pala o panelo le vakerimasqo, ol ȝuvlă sas xulavde ande tikne bukāqe grupurā te den duma haj te paruven gogärimata pa e buki le Kidimasqi, vi o panelo le vakerimatenqo, haj vi e konferinca le astarimasqi.

E maj importanto idea kadale grupsqe vakerimatenqo, save sas savorre monitorizime kaðar ol rromnă, si te arakhen solucie te nakhen opral ol pharimata kaj ȝivisarde len ol rromnă ande penqe edukacionalo droma haj, opral savorrenθe, te arakhen solucie phenindoj maj dur haj paruvindoj eksperience.

Kadala thana si phendo pa lenθe ke si siguro haj egalo thana, kaj o aktivo rig liipen savorre ȝuvlänqo si zorärdo.

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

Bukăqe grupură le XXIII-to Kidimasqo le Rromenqe Studentură and-e Katalonia, Spania

Erasmus+

RTransform

**DROM
KOTAR
MESTIPEN**
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

"Kamav kaj mirri ćhaj te siklōl sar me na daštisajlem te siklāv, kamav kaj mirro xurdorro te kerel vareso kaj te vazdel avre manušen."

"Ame trebul te na avas diskriminime anda amaro nivelo edukacionalo vaj sočio-ekonomiko, vi kana ame n-aštisajlem te siklās, ame si te vazdas maj but".

"Me sem but barikani mirre pharimasθar haj le ȝivimasθar kaj si man akana, kana kerdöm la manqe me, von savorre daštin. Si jekh pharipen, vaxt haj maripen.

"Te ȝanasas sǎ so ȝanel vov akana, vov phandăsas pesqe ćhajaqe te ȝal k-e universiteta."

"Ame na siklilām anda kodoja ke n-aštisajlem, na ke ame na sam dosta de lače".

"Ol informacie haj o trainingo si e klidin. Phenavas mirre ćhajaqe ke tu na avesa maj cīra rromni vaś ke siklōs vi p-o koaver drom, tu daštisa te arakhes e kultura maj but".

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

Kathe si varesave fraze phende and-ol dinamike le bukăqe grupurenqe:

K-o Kidipen, ame thodām jekh than khelimasqo vaś savorre xurdorre. Ol ȝuvlă daštisajle te len rig k-ol aktivitetură haj ol khelimata kerde vaś fiesavo grupo beršenqo. Ol voluntară arakhenas le xurdorrenħar haj vazdenas verver khelimata haj aktivitetură savenθe te len rig. Te phenas jekh eksemplo, von vazdenas e lumă maškar o Lego, o agorutno avindoj jekh workshopo le fizikaqo vaś savorri familia, kerdo kaθar o Instituto le Fizikaqo High Energy Physics ([IFAE](#)).

Maj dur, ol aktivitetură le drabarimasqe haj le xramosarimasqe sas kerde. Klasiko paramićă andar e Grećicko Mitoložia vaś ol ćhavorre sas drabarde, ȝandoj pa o modelo le Vakerimasqo Literaro Kidimatenqo (VLK). O VLK si jekh vazdipen savorre sensosqo haj ȝanglimasqo le bazaça p-o vakeripen kodolença kaj len rig, bi te lel pes ande sāma ol berşa, o ȝeno, e kultura haj so šaj te keren. Mukhel o akčeso k-e universalo klasiko literatura. Si importanto te phenas ke, maj but andar ol voluntară si siklärne k-e universiteta vaj kerem buki ande edukacia.

Erasmus+

RTransform

O IMPAKTO LE TROBADENQO

Vaś varesode andar ol ȝuvla save line rig and-o kadava Kidipen, sas lenqe e jekhtovar kaj gele jekhe kidimasθe avre rromnänça and-e Katalonia. And-ol forme le evaluaräqe kaj sas dine palal o Kidipen, von phende ke xakärde pen inspirime ke ȝangle pa ol droma avere rromnänqe.

Ol maj but andar o ȝuvla sas len maškar 30-60 berša, pala savenθe sas vi kodola le beršenca maškar 13-18. Ol munićipalitetură le maj uće rig liimača sas e Barcelona, e Gavá h a j e ȝirona, le 61 manušenca kaj line rig, andar savorre 77. Kadaja sas maj but vaś kodoja ke ol ȝuvla save sas andar o Grupo le tradinitoranqo kaj len rig, khelde jekh aktivo rolo, haj sa zorärde maj angle o rig liipen.

Maj dur, o Dr. Javier Lafuente Sancho, Rektori k-e Universitat de Autònoma de Barcelona, phendäs mišto avilen le kerimasqe kadale kidimasqo k-e Universiteta, haj phendäs maj but pa e importanca le edukaciaqi and-ol ȝivimata savorre manušenqe. Vov prinžardäs o pharipen kaj e akademia trebul te kerel te tiknärel ol bariere save but manuša si len ande akćesarea le edukaciaqi.

Ol evaluare palal o kidipen si len pakäimata dine palem kaθar kodola kaj line rig:

- "E maj importanto buki vaś manθe sas te dikhav ke ande fiesavo ges ame sam vi maj but ȝuvla kaj phiras te keras amare sune". ȝuvli, Barcelona. 40 berša.
- "Sas motivanto vaś manθe te ȝav maj dur ande mirro trainingo". ȝuvli, Tortosa, Tarragona. 26 berša."Me kerava jekh

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

III. KONKLUZIE LE TROBADENQE

Kana agorisarde e buki le bukăqe grupură, savorre kaj line rig arakhle pen palem and-o maj importanto holo, te sikaven kodolenqe kaj ašunen, ol konkluzie savenθe fiesavo grupo areslăs maškar jekh metoda vakerimasqi.

O keripen le sikavimasqo le konkluzienqo si jekh etapa but kuć. Gogărimata, neve bukă dine haj eksperience, save si dikhle sar importanto kaθar o ȝuvlă vaś e edukacia haj lenqe ȝivimata, si dine maj dur te ašunen len savorre.

Maj but, kaś te del pes maj dur o mesažo le kodolenqo kaj line rig k-ol manuśa andar e publiko administracia haj aver importanto aktoră, e Asociacia Drom Kotar Mestipen, kerel jekh dokumento savorre mangimatença save kerde len ol ȝuvlă, organizime pa ol subiekтурă.

Kadava maj telal si o dokumento le konkluzienqo le XXIII-tone Kidimasqo le Rromenqe Studentură and-e Katalonia, kaj, ol ȝuvlă kaj line rig vazdine kadala punktură:

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

EDUKACIONALO ĆENTRURĂ

- **Egalitată** and-ol škole. Oi čavorre rroma na trebul te avel len e buki haj o programo adaptime, vaj bičhalde avre klasenθe kana si len pharimata. Paruvimasθe, von trebul te len o vazdipen kaj trebul, maškar lenqe normalo ore le klasenqe, te daštin te aresen k-o nivelo kaj trebul.
- Te asigurien ke ol čavorre telären ande fiesavo berś le bukăça le akademiko niveloça kaj ažukeren te avel. Kana jekh xurdorro na daštil te nakhel o školutno berś, von na trebul te maj aven tradine k-o avutno berś. Von trebul te aresen k-e škola le **liveloça kaj trebul**.
- And-ol čaće kazură le **Spećifiko Edukacionalo Nevoje**, si e maj importanto buki te len jekh "**vetllador/a**", savi si sa kadă sar jekh vazdimasqo siklärno le anglikane čibăqo, and-ol edukacionalo ćentrură. Lenqi prezenca **and-e klasa** si but importanto, avindoj maj but vaś o akademiko sukćeso le siklövnenqo haj o keripen lenqo te len rig ande klasa, kerindoj jekh than čhudimasqo andre haj egalo, kaj von daštin te siklön khethanes.
- Oi soċialo serviċie haj o edukacionalo sistemo trebul **te den ol resurse kaj trebul**, kaś ol čavorre te daštin te aven and-ol klase haj te siklön. Varekana ol resurse na-i dine anda kodoja ke von pakān ke ol čavorre rroma na den importanca varesosθe kaj si importanto.
- Varekana von phiraven pen lença sar kana si len nevoja te avel len dini speċialo atencia, anda kodoja ke von si rroma, ama si butvar jekh bango diagnostiko.
- **Oi siklärne sikavde te** keren buki le ververimaça, te trebul; von trebul te del pes lenqe **trainingo lačho** te daštin te **siklären savorre siklövnen egalo**.

Erasmus+

RTransform

DROM
KOTAR
MESTIPEN
Associació Gitana de Dones
Asociación Gitana de Mujeres
Romani Association of Women

- Si but stereotipură pa amare manuśa; ame kamas te ačhavas len te phiraven pen amença sar kana sam nište órra, manuśa kaj keran cíngar, haj aver. Kadala **stereotipură** na-i paše de sar sam ame haj o palemkeripen kadale stereotipurenqo si ke ame sam vi akana and-ol **situacie kaj na sam egalo**.

Oi škole haj e soċieteta mangen zorales maj uće standardură, haj te aven tut kadala, si musaj vaś ol siklärne te **motivien le siklōvnen and-jekh pozitivo modo**.

- Te paruven ol ȝeneralo škole and-jekh **školutno instituto** si jekh lačhi alternativa kaj ol ȝavorre te na ȝan dur te siklōn, kerindoj maj lokhes vaś lenθe te ȝan maj angle and-o akademiko drom and-jekh ȝentro kaj von deža ȝanen les haj xakären pes arakhle lesθar.
- Na-i dosta vaś lenqe te ȝan k-e škola, ame kamas vaś lenqe te aven but lače.

E REPREZENTARĀ LE RROMENQI:

- **Ol rromnă and-ol škole hai institutură.** "Varekana ol ȝajna na ȝan vaś kodoja ke na pakān ande penθe; lenqe si lenqe dar haj/ vaj xakären pen maj tele avrenθar. E buki ke si

Erasmus+

RTransform

rromnă and-ol lićeoha kerel len te xakăren pen maj siguro haj reprezentime".

- Si importanto ke si **vakerimata pa amare manuša** haj pa o rasismo and-ol škole. Ame kamas te xakărás amen maj reprezentime haj te das maj but dikhipen haj ȝanglipen amare istoria haj amare manušen vi k-ol kolaver manuša andar e societàta. Ame kamas te das **pakiv amare kultura** haj amare vazdimas.
- **Vakerimata haj thana sar kadala Kidimata** si importanto te vazden ažukerimata haj te na maj xakărás amen korkorre.
- Ame, ol ȝuvlă si te organizis amen haj te ȝas k-ol **škole and-e Katalonia te inkeras vakerimata**. Kadă, von daštin te ȝanen amen, haj te dikhen amaro ćaćipen. Kadaja buki peravela ol stereotipură kaj len si len pa amenθe.

E ŠKOLA HAJ E FAMILIA

- O ȝhudipen andre le **familienqo** ande penqe ȝavorrenqo edukacionalo drom si but importanto.
- Vaś kodoja te aven **maj but rroma and-ol škole**, si importanto:
 - Te len rig **maj but** k-ol kidimata le siklärnença.
 - **Te lačharen e relacia maškar ol familie haj ol siklärne**, vaś ol siklärne te aven maj ȝhude andre, vaś kodoja te avel **egalo vakeripen**, kaś te peravdön ol stereotipură haj te prinȝaren ćaċes le familien.
- Te aven **trainingură vaś e familia** and-ol škole, haj te kerel pes jekh phandlipen le školaça haj le familiença, amen si amen o ȝajutnipen te siklăs.
- Ol škole haj ol familie si te **keren buki khethanes ande sakodoja direkcia vaś** o lačhipen penqe ȝavorrenqe avutnimasqe edukacionalo.
- **O glaso haj o dikhipen le familienqe le rromenqe** trebul te avel lino ande sǎma kana keren pen deċizie. Ke kothe si jekh rrom reprezentanto and-ol **thana kaj keren pen**

Erasmus+

